

Din întâmplare (sau poate din curiozitate), am revăzut recent cele 117 editoriale semnate de generalul de brigadă (r) Grigore Buciu în perioada mandatului de redactor-șef la ziarul *Observatorul militar* (1998-2000). Cu altă ocazie, am făcut un exercițiu similar cu editorialele semnate de alți redactori-șefi de până în 2002, generalul de brigadă (r) dr. Gheorghe Văduva, colonelii (r) Vasile Popa și Eugen Burghilea. Așa cum se întâmplă și astăzi (când semnează colonelul dr. Ion Petrescu ori colonelul Francisco Stoica), editorialul unui ziar *dă tonul* sau *ia pulsul* momentului. Ridică probleme, trezește sensibilități, ia atitudine și face conștiințele

faptului efemer și repede dat uitării –, sunt editoriale (precum și alte materiale de presă) care rămân multă vreme în memoria publică. Iată că nu chiar tot ce se scrie este măcinat la moara de vânt. Ca să mă refer doar la cele semnate de generalul Buciu, constat – cu satisfacție profesională și mândrie de breaslă – că articolele respective (dacă nu chiar toate!) sunt valabile și astăzi, la zece ani de la publicare. Titluri cum sunt: *Asumarea trecutului*, *De doi bani, pingele, Reformă și paradox*, *Falsa autofinanțare*, *Rușinea*, *Casa morală*, *Statul bolnav*, *Extremiștii*, *Kosociucovo*, *Războiul umanitar*, *Țara lui Nimenea-Vodă*, *Tu, Ardeal*, *Proștii pe baricadă*, *Autodeterminări colaterale*, *Abureala* etc. sunt

emblematic ca enunț și ca mesaj pentru întreaga noastră clasă politică. N-aș putea estima efectul unor asemenea materiale de presă asupra factorilor de decizie ai momentului, însă îmi place să cred că, și prin ase-

menea mijloace angajante și aparent *inofensive*, presa militară a pus umărul la consolidarea temeliei reformei. Ele au potențat deziderate de coerență, consecvență, transparență și comunicare pe orizontală și verticală la toate structurile, în căutarea formei optime și a punctului de echilibru. Iar faptul că, și după zece ani, republicarea lor ar fi valabilă în formă și conținut denotă un adevăr tulburător. Deși am evoluat între timp și am făcut progrese considerabile, deși ne situăm în *alt timp istoric*, *ceasornicul*, *filosofia* și *tăcerea* reformei, despre care se scria în anul 2000, mai ridică probleme de rezolvat în 2008. Uneori, chiar aceleași probleme.

(Din *Orizont Militar*, nr. 33/12 martie 2008)

Scripta manent

✎ Iulian PATCA

să vibreze. A scrie editoriale bune, cu priză la cititori, nu e doar o chestiune de talent, ci și de curaj pentru a exprima adevăruri incomode, de a te situa, ca ziarist, în avanpost.

Asemenea editoriale și eseuri neperisabile măcar pe termen mediu ar putea face oricând preaplinul unui volum de publicistică. Așa cum a și făcut, până acum, colonelul (r) Eugen Burghilea, în volumul *Întrebări din tranșee* (Societatea Scriitorilor Militari, București, 2004). Tipărirea lor selectivă sau în integru ar releva de ce un lider de opinie *arde* în slujba adevărului gândit și rostit.

Pe de altă parte, în pofida a ceea ce se crede despre un număr de ziar – ca istorie a clipei, a

DOAR, NUMAI, DECÂT

✎ Aurelia NĂSTASE

aurelianastase@yahoo.fr

Când sunt utilizate pentru exprimarea restricției, adverbele *doar* și *numai* sunt sinonime: *Așteaptă doar/numai puțin. Participă doar/numai ofițerii*. În asemenea situații, semnificația acestor adverbe este „nu mai mult decât...”, „nu altceva sau altcineva decât...”, „nimeni sau nimic în afară de...”, „nu altfel decât...”, „nu altă dată sau în altă împrejurare decât...”, „nu în alt loc decât...”, „nu în alt scop sau din altă cauză decât...” (*Dicționarul explicativ al limbii române*, 1996, ediția a II-a, Univers Enciclopedic, București, p. 312 și p. 702). Se observă că înțelesul lor implică negația. De altfel, *numai* este omofon cu o grupare liberă, care include o negație - *nu mai*: *Nu mai aștepta!* (*Gramatica limbii române*, 2005, I, Cuvântul, Editura Academiei Române, p. 589)

Și adverbul *decât* indică restricția. Poate fi și el considerat omofon cu grupul de cât (*De cât timp aveți nevoie?*). Nici în alcătuirea adverbului, nici în aceea a grupului nu se află vreo negație. Adverbul

Limba română este patria mea.

Nichita Stănescu

decât apare în propoziții care conțin negația *nu*: *Nu are decât o uniformă*. Conjunția *decât* cu înțeles restrictiv introduce o propoziție circumstanțială de excepție, având o regentă care conține negația *nu*: *Nu face decât să citească*.

Așadar, *doar* și *numai* apar în propoziții afirmative, iar *decât* este prezent în propoziții negative: *Cântă doar/numai tenorii. Nu cântă decât tenorii. Știe doar/numai românește. Nu știe decât românește*.

În utilizarea îngrijită a limbii, *decât* nu poate apărea lângă forma de indicativ prezent a unui verb. Sunt incorecte propozițiile precum *Decât plânge*. În asemenea cazuri, este de recomandat ca model o construcție precum *Doar plânge* (*Gramatica...*, I, cit., p. 589). *Decât* poate însă să apară lângă formele de conjunctiv ale verbelor. Acolo unde, în propozițiile afirmative, restricția se exprimă cu *numai/doar*, în propozițiile negative este corect să apară *decât*: *Poate numai/doar să șoptească. Nu poate decât să șoptească*.

Cele două adverbe, cărora le este permisă prezența în același context în funcție de prezența sau absența negației, se pot afla în același loc atunci când alcătuiesc adverbul *numaidecât*, compus din *numai+decât* (*Gramatica...*, I, cit., p. 589), care înseamnă, „imediat”, „fără întârziere”, „negreșit”, „neapărat” (*Dicționarul...*, cit., p. 702). Dacă nu cumva este de avut în vedere o altă alcătuire a cuvântului *numaidecât*: *numai+de+cât* (*Dicționarul...*, loc. cit.).

INTER ARMA SILENT MUSAE

O CULTURĂ STRATEGICĂ? (1)

✎ General de brigadă (r) dr. Gheorghe VĂDUVA

Cultură strategică!? Măi să fie! Ce vorbe mari! Spun unii. Ce tot îi dați voi, toată ziua, cu cultura strategică, acolo unde nu există de fapt decât pragmatism, acțiune comună și, din păcate, resurse de doi bani?! Cultură înseamnă cunoaștere, acumulări uriașe, grandioase monumente ale civilizației, patrimoniul, concepte, sisteme de valori – însăși cultura este un imens sistem de valori sau o amplă și durabilă conexiune de sisteme de valori –, și nu poate fi rezumată la o asociere nepotrivită de cuvinte, la un... oximoron. Cum să vorbim de o *cultură strategică*, când strategia a devenit un fel de noțiune acțională „bună-la-toate”, pentru că sună bine, pompos, chiar dacă este vorba doar de un fel de... coadă de mătură în căutare continuă și asiduă după vreo vrăjitoare?

În lumea aceasta plină de tot felul de goluri importante și goală de preaplinuri bizare, ajunsă, pe alocuri, la condiția de sărăcie spirituală lucie, este oare nevoie de o *cultură strategică*, alta decât o aiureală pe post de strategie a pașilor gălăgioși și silențioși, mai mari sau mai mărunți, implicați, explicați, căutați, curțați, implorați, aliniați, măsurați, memorați sau uitați? Sigur că, în opinia totdeauna avizată a planificatorilor de pași, este foarte mare nevoie! Este acută nevoie! Dar nu de *cultură strategică* (în opinia lor, sintagma n-are sens, întrucât conține o opoziție în termeni), ci de acțiune directă, orientată, și de inteligență operațională, descoperitoare de soluții rapide, făcătoare de bani și de tot felul de minuni.

Ce s-ar face sau ce nu s-ar face lumea fără strategiile pașilor de tot felul ai oamenilor de tot felul? Ce sens ar mai avea strada fără strategia ei de stradă a tuturor posibilităților, de la piața a comerțului cu droguri la loc de schimbare a asfaltului sau a bordurilor? Încotro ar mai curge drumurile oamenilor, fără strategia pașilor de tot felul? Cine ar mai căra pietroiul, în locul bietului Sisif, uitat sau doar conservat și el, ca atâtea alte mituri sau simboluri, pe undeva, prin vreun colțșor mucegăit din basme sau fantasma ale istoriei?

O putem lua însă și altfel. Putem vorbi oare de valoarea pașilor mărunți, când, de fapt, ei nu sunt generați și conduși de valoare, ci de interesul celui care îi face de bună voie sau de mare nevoie, deseori, cu disperarea celui hărțuit de lume, săturat și saturat de biologie și de viață? Ce sens mai are să vorbim în termeni de valori – pentru că, îndiscutabil, conceptul fundamental al culturii este valoarea –, acolo unde nu există decât niște acțiuni mai mult sau mai puțin mărunte, mai mult sau mai puțin inteligente, dar totdeauna pragmatice, interesate, orientate neapărat spre a face ceva sau pentru a obține ceva?

Totuși, atunci când vorbim de strategie, avem în vedere scopuri, obiective, principii, reguli, norme, teorii, metode de aplicare, forțe, mijloace, resurse, mari operații, acțiuni de mare amploare, precum și capacitatea de a genera, regenera și folosi toate acestea în modul cel mai eficient posibil. Dar nu oricum și oriunde, ci numai atunci când este vorba de provocări, tensiuni și conflicte și acolo unde acestea există, pentru a căror soluționare este nevoie de o dialectică a inteligențelor care se confruntă. Singurul mod de a ieși din denaturarea noțiunii de strategie este să revenim la noțiunea de inamic și la dialectica inteligențelor cărora ea le dă naștere. *Când nu există această dialectică, nu există strategie*, subliniază Hervé Coutau-Bégarie, în *Tratatul de strategie*, o operă monumentală în domeniul istoriei, teoriei, experienței și artei strategice.

Alții, referindu-se la strategia militară, obiectează că, astăzi, nu poți vorbi de strategie militară, dacă nu ai armament strategic – rachete balistice, aviație strategică, submarine și portavioane, sisteme C4ISR integrate etc. – și nu ești capabil să susții un război global, un război regional, unul proporționat, unul disproporționat, unul de atriție, unul asimetric etc., sau măcar două deodată, dacă nu chiar pe toate laolaltă. Dacă n-ai asemenea arme, asemenea resurse, asemenea mijloace, inclusiv economice și financiare, este, după părerea lor, absurd să vorbești de strategie. Strategie fac alții, cei care au astfel de politici, de forțe și de mijloace pentru a le pune în operă, noi facem doar... tente, umbre sau... *downloadări*. Adică tactică mărunță, de nișă, transpuneri și copieri... Dacă vrei să-i contrazici pe cei care au asemenea opinii, vorbești în gol. Oricum, nu te ascultă nimeni, pentru că, cred ei, nimeni nu se teme de tine. Ca să conțezi în plan strategic, trebuie să produci teamă. Fără teamă, nu există inamic, fără inamic, nu există dialectică, fără dialectică a voințelor care se confruntă, nu există strategie.

Au și ei dreptatea lor, toată lumea are dreptate. Și totuși – chiar dacă nu coboară la nivelul lustruirii pantofilor sau la cucerirea bunăvoinței unei femei, deși și aici, în acest caz, este nevoie de multă artă, de știință, experiență și chiar de inteligență, inteligența fiind singura care poate produce strategie, pentru că e vorba de un inamic și de o dialectică a voințelor care se confruntă –, trebuie să recunoaștem că strategie există cam peste tot pe unde este nevoie de o astfel de inteligență dinamică și dialectică pentru realizarea unor obiective importante, de mare anvergură, prin competiție, concurență, bătălii pentru piețe și resurse, într-un areal care poate să însemne securitate națională, internațională, personală și publică, apărare individuală, națională și colectivă, război și chiar menținere a păcii, dar și eforturi uriașe pentru păstrarea și afirmarea identității, într-o lume care, pe de o parte, se globalizează și, pe de alta, se fragmentează.

Unde este însă cultura strategică?...